

§ 53 Utlåtande om förslag till skärgårdslag

Kommunstyrelsen

§ 53

23.3.2026

Kommundirektör Rurik Ahlberg:

Tfn 06 327 7146, rurik.ahlberg@korsholm.fi

Statsrådet begär om utlåtande om en ny skärgårdslag. Den nuvarande lagen om främjande av skärgårdens utveckling är från år 1981. Syftet är att modernisera lagstiftningen så att den bättre motsvarar dagens förutsättningar i skärgården och samhället i stort, samt att stärka skärgårdens livskraft, tillgång till service och hållbar utveckling. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

1. Syfte och övergripande inriktning

Den nya lagen ska skapa förutsättningar för en livskraftig skärgård, boende året runt och säsongsboende, tillgång till nödvändig service samt värnande av naturvärden, landskap och kulturmiljöer. Lagen framhäver att skärgårdens särdrag och livskraft ska beaktas i all planering och alla beslut som rör skärgårdsområden.

2. Ny definition och klassificering av skärgård (3 §)

En av de mest betydelsefulla reformerna är att skärgårdsbegreppet preciseras genom att det delas in i fyra kategorier, baserat på Finlands miljöcentrals nationella skärgårdsklassificering från 2022.

- Yttre skärgård – längst från fastlandet, utan fast vägförbindelse, långa avstånd och öppna vattenområden.
- Mellanskärgård – mellan ytter- och innerskärgård, många öar, korta avstånd, normalt utan fast vägförbindelse.
- Inre skärgård – nära fastlandet, större landmassa och i regel fast vägförbindelse.
- Skärgård på fastlandet – fastlandsområden kraftigt genomsatta av vatten, främst i insjöregioner.

Klassificeringen ska användas som rättsligt styrande vid avgränsning av skärgårdsområden och uppdateras i takt med nationella revideringar. Hur Korsholms kommun placerar sig i denna kategorisering kommer att vara avgörande för skärgårdstilläggets omfattning.

3. Skärgårdskommuner och välfärdsområden med skärgårdsförhållanden

Bestämmelserna om skärgårdskommuner kvarstår i huvudsak oförändrade. En ny bestämmelse införs om välfärdsområden med skärgårdsförhållanden, vilka fastställs genom ett poängsystem baserat på fast och säsongsboende samt områdets skärgårdsstruktur.

4. Service i skärgården

Kommuner och välfärdsområden ska säkerställa att fast bosatta skärgårdsinvånare har tillgång till service utifrån skärgårdens särskilda behov. Även säsongsboendes servicebehov kan beaktas.

5. Förbindelsefartygstrafik (7 §)

Staten ska ordna nödvändig förbindelsefartygstrafik i yttre och mellanskärgården.

Tjänsterna ska vara flexibla och avgiftsfria eller skäliga i pris. Planeringen sker i samråd med kommuner och skärgårdsdelegationen.

6. Beredskapsskyldighet (8 §)

En ny skyldighet införs för producenter av förbindelsefartygstrafik att förbereda sig för störningar och undantagsförhållanden, upprätta riskbedömningar och beredningsplaner. Skyldigheten träder i kraft 1 juli 2027.

7. Stöd för näringsliv och utveckling

Skärgårdens särskilda förhållanden ska ses som en faktor som ökar behovet av stöd vid planering av nationella stödåtgärder.

8. Bidrag till natur-, landskaps- och kulturmiljövård (12 §)

Bidrag kan beviljas för vård av skärgårdsnatur, skärgårdslandskap och traditionella kulturmiljöer. Livskraftscenarierna ansvarar för bidragshantering.

9. Skärgårdsdelegation och läges- och utvecklingsbild

En parlamentarisk skärgårdsdelegation ska tillsättas för att följa upp lagens genomförande. Statsrådet ska dessutom regelbundet ge riksdagen en läges- och utvecklingsbild över skärgården.

10. Statliga arbetsplatser

Det bör observeras att den tidigare 7§ som lyder "Staten bör i egenskap av arbetsgivare sträva efter att bevara statliga arbetsplatser i skärgården." inte återfinns i förslaget till ny lag.

Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition till riksdagen med förslag till skärgårdslagen finns på [utlåtande.fi](https://www.riksdagen.se/utlåtande)

Kommundirektör Rurik Ahlbergs förslag:

Kommunstyrelsen godkänner följande utlåtande:

- 1) Det är nödvändigt att uppdatera skärgårdslagen så att den motsvarar nuvarande förhållanden och lagstiftning.
- 2) Det är av central betydelse att skärgårdsdelegationen bibehålls och att statsrådet regelbundet skall ge en läges- och utvecklingsbild över skärgården till riksdagen.
- 3) Den nya klassificeringen av skärgårdsområden innebär en osäkerhet för hur statsandelarnas skärgårdstillägg påverkas. Det är viktigt att finansieringen till nuvarande kommuner med skärgårdsdel bibehålls på minst nuvarande nivå.
- 4) Beredskapsskyldigheten bör definieras bredare. Skärgården utgör i stor utsträckning gränsområden. Därför är de viktiga ur beredskapssynvinkel. Det är av stor betydelse att t.ex. Norrskär, Valsörarna och andra öar i Kvarkens havsband beaktas då det gäller beredskap, även om de inte har förbindelsestrafik. Även från Södra Vallgrund sjöbevakningsstation har man en direkt sikt ut till riksgränsen. Vid en krissituation är det av central betydelse att dessa områden hålls säkra. Kvarkens skärgård är av största vikt med tanke på nationella försörjningsberedskapen. Det korta avståndet till Sverige gör att Kvarkens skärgård är strategiskt viktig i händelse av beredskapsläge eller om behov uppstår med anledning av krisförsörjningen. Ett flertal stora företagsetableringar är aktuella i Kust Österbotten och andelen material och varor som kan komma att transporteras sjövägen till

hamnarna på sträckan Kaskö-Karleby, gör att beredskapen bör hållas på en hög nivå med tanke på att grundstötningar och fartygskollisioner kan orsaka omfattande kemikalieutsläpp. Statens beredskapsskyldighet bör säkerställa tillräckliga resurser för att förebygga och hantera eventuella olyckor och utsläpp. Kvarkens skärgård är unik och rik på fågelliv och lekande fiskbestånd, men den grunda skärgården är mycket känslig för miljöföroreningar så som kemikalieutsläpp.

- 5) Korsholms kommun anser att det i lagen bör kvarstå förpliktelsen att sträva efter att bevara statliga arbetsplatser, dock kunde den formuleringen moderniseras så att den skulle lyda "sträva efter att skapa statliga och privata arbetsplatser". En decentralisering av vissa statliga uppgifter borde vara helt möjligt med tanke på digitaliseringen. Verksamhet i skärgårdsmiljö är nästan av nödvång småskalig och staten kunde mera modigt ta i bruk mera skraddarsydd stöd, skattelättnader eller förmildrade administrativa krav för att sporra aktiviteten i skärgården. Bland annat lider skärgårdsmiljöer av samma trend som det övriga landet där storhandelsenheter på fastlandet lockar till sig kundströmmar, vilket gör att kundunderlaget i mindre butiker i skärgården sviktar. Bland annat har Alko inte varit villigt att öppna någon affär i Korsholms skärgård med hänvisning till att det finns Alko i Vasa stad. Sådant styr kundströmmar bort från de lokala butikerna i skärgården. Striktare krav för bränsleförsäljning har även lett till att tillgången till bränsle minskat eller inte byggt ut till t.ex. båthamnar.
- 6) Mobilt bredband är helt avgörande för att kunna arbeta på distans. Det är viktigt att kvaliteten på dataförbindelser hela tiden följs upp och förbättras där överföringshastigheten och/eller kapaciteten är svag.
- 7) Boendet i skärgården blir allt mera mångfacetterat. Från att det närmast har handlat om fast bosatt lokalbefolkning och sommarboende på fritidshusen, har boendeformerna ändrat karaktär under senare år. I Korsholm finns idag ca 4 300 fritidshus, varav 1 493 klassas för året runt bruk. Detta innebär att det finns de som bor bara en del av året eller året runt på sina fritidsbostäder. Fritidsbostäderna som har sådan utrustningsnivå, så att de kan användas året runt, fungerar allt oftare distansarbetsplatser. Lokalbefolkning som tidigare till största delen fick sin utkomst och hade sin arbetsplats i skärgården, har oftast sitt huvudsakliga arbete i en tätort och det som en gång varit den primära inkomstkällan har blivit en form av sidoinkomst. De ändrade boende- och arbetsplatsformerna kräver allt mera resurser av kommunerna för att ordna basservice i form av vägunderhåll, vatten- och avloppstjänster, skolskjutsar med mera. Skärgårdslagen behöver beakta de förändringar som sker i samhället och statsandelarna behöver beakta kommunens ökande kostnader för ordnandet av basservicen i skärgården.

Kommunstyrelsens beslut:

Under diskussionen av ärendet föreslog kommunstyrelsens ordförande Ulrica Karp följande tillägg till utlåtandet:

Kommunerna åläggs ökat ansvar för oljebekämpning vilket ökar utgifter för kommunerna. De faktiska kostnaderna bör täckas av staten.

Förslaget och kommundirektörens grundförslag godkändes enhälligt.

ANVISNING FÖR ÄNDRINGSSÖKANDE

Ändring i beslutet får inte sökas, eftersom beslutet gäller beredning eller verkställighet.

Grund för besvärshöjning: 136 § kommunallagen

Protokoll

Protokollet har gjorts tillgängligt på Korsholms kommuns webbplats **31.3.2026**.

Protokollsutdrag och handlingar som gäller besluten kan begäras från kommunens registratur.

Registraturens kontaktuppgifter

besöksadress	Centrumvägen 4, Smedsby, 65610 Korsholm
besökstid	måndag–fredag kl. 9.00–15.00
postadress	Korsholms kommun, Centrumvägen 4, 65610 Korsholm
e-postadress	info@korsholm.fi
telefon	06 327 7145
växeln	06 327 7111
öppettider	måndag–fredag kl. 8.00–16.00